

KULTUR LOKALHISTORIE FINNMARK

Laget film om nordnorske liv: Landskapet og menneskehetens nyanser

Rebekah Wilkins-Pepiton, Charles M. Pepiton og Damon Falke har fått komme inn under huden på mennesker i Nord-Norge. – Historiene herfra snakker høyt over hele verden, og det som skjer her nå har vi sett skje andre steder, sier Charles.

Av [Brita Bølgen](#)

Sist oppdatert:
04.04.24 09:31 ▾

Del

To filmskapere og en skribent har jobbet for å fortelle historiene til mennesker i nord, og sier historiene fra de arktiske distriktene bør høres verden over.

For abonnenter

Avisa Hammerfestingen møtte skaperne av filmen «Without them I am lost» for å finne ut hvorfor amerikanerne stadig lager filmer om folk i Nord-Norge. Det ble en samtale om forbindelser, menneskelighet og det å bære historier videre.

– Noe av det første vi lærte i denne dokumentaren, var å alltid la kameraet gå. Det er utrolig hvor mye av det som ble med i filmen som ble tatt da folk ikke var helt sikre på om de ble filmet, sier Charles M. Pepiton, filmens regissør.

– Punktet der de slapper av, skyter kona Rebekah Wilkins-Pepiton inn. Hun har det kunstneriske ansvaret for filmen, og den som har filmet detaljerte naturscener gjennom hele prosjektet.

Sammen med Damon Falke har de i 15 år jobbet med teater, litteraturprosjekter og film. Og da Falke flyttet til Norge, fulgte trioens kunstneriske fokus med på lasset.

– Mange av spørsmålene i arbeidet vårt kommer tilbake til handler om landskap, forklarer Charles. Han tenker seg om før han utdyper:

– Spørsmål om hva som forbinder oss med landskapet vi lever i, hvor skjør og flyktig den forbindelsen kan være. Og ikke minst hvordan folk er i samtale med landskapet og historien, både individuelt og kollektivt.

Skolebarn og pingviner

Charles sier at samtalen mellom menneske og natur er spesielt tydelig i den arktiske sirkelen, og at menneskenes karakter og fantasi formes av det han mener er en sterk tilknytning til landskapet i nord.

Han får støtte fra Falke, med sine erfaringer som innvandrer til Troms.

– Jeg skrev et essay om skolebarna i nord. Der jeg er assistent hiver barna seg på magen for å skli på isen, og leke at de er pingviner. Det er det ikke mange steder i verden man kan gjøre som skolebarn, og barna lever virkelig i landskapet, sier han.

Han flyttet til Norge for flere år siden, etter å ha gått gjennom en nyretransplantasjon. Den opplevelsen har også satt sitt preg på filmen.

– Jeg flyttet hit fem år etter transplantasjonen, og mente jeg brukte altfor lang tid på å komme meg. Å komme hit ga meg en følelse av å være et sted der det fantes omsorg. Og da mener jeg ikke bare helsevesenet deres, sier han.

For Falke var det å integrere seg i Norge et villet, bevisst prosjekt, der han blant annet valgte vekk internasjonal skolegang for sønnene sine.

– Jeg følte jeg måtte ta et aktivt ansvar da jeg kom hit, og lære om naturen og menneskene. Så jeg har spist min andel mølje, pinnekjøtt og all den fæle, norske maten. Nå er familien min norske statsborgere, og veldig glade for å betale skatt, sier han.

Følelse av fellesskap

Amerikaneren har bosatt seg utenfor Tromsø, etter å ha hatt noen år i Bergen. Møtet med distriks-Norge var ifølge ham skjellsettende.

– Jeg tror denne følelsen jeg snakker om handler mye om at vi bor i distriktet, der det ennå er en følelse av fellesskap. Jeg kjenner lærerne på bygdeskolen, og de kjenner meg og mine sønner. Snar oppdager de vel alle mine feil, nå som vi jobber sammen, spøker han.

Falke legger vekt på at filmen for hans del er et takknemlighetsprosjekt overfor de nordnorske folkene han har møtt.

– For jeg er genuint, oppriktig takknemlig for at barna mine får ha et liv her. De snakker perfekt norsk, og er godt integrerte. Og her har jeg fått lov til å både finne tilbake til livet mitt, og fortsette å utvikle meg. Ikke minst kreativt, sier manusforfatteren.

– **Må beskytte historiene**

En annen ting Falke er takknemlig for, er den tilliten han har fått fra filmens intervjuobjekter.

– Det at jeg tok et aktivt valg om å integrere meg, og delta i historien her, er en av grunnene til at det kunne bli en film. Disse menneskene har sluppet meg inn i hjemmene sine. De har fortalt meg familiehistoriene sine, og vist meg arvestykkene sine. De kjenner meg, sier han.

Falke legger vekt på at det ikke er noen enkel sak å komme innpå det nordnorske folket, og sier tilliten han har fått kommer med en stor ansvarsfølelse.

– Jeg må gjøre ære på historiene deres, beskytte dem og aktivt sette pris på dem. Det holder ikke å bare snakke, vi må vise at vi setter pris på folks tillit. Det mener jeg er viktig.

Filmen har bevisst utelatt alle stedsnavn der det har vært gjort intervjuer og opptak. Det er det en grunn til, skal man tro Falke.

– Hvis vi navngir et av disse vakre stedene, så vil folk dukke opp med instagramkontoene sine. Det gjør landskapet til en handelsvare, men vi kan faktisk ikke selge forbindelsen med landskapet. Og vi kan ikke vise dem fram til alle uten at den tynnes ut, sier han alvorlig.

– **Utenkelig i Nord-Norge**

Og reaksjonene filmen har høstet på framvisninger har gitt ham en bekreftelse på at trioen har vist seg tilliten verdig.

– Det har vært en suksess, og de to siste kveldene før vi kom hit har folk grått når de har sett seg selv på skjermen. De kom opp til meg etterpå, og ville gi meg en klem. Det er nesten utenkelig i Nord-Norge, sier han, og fortsetter:

– Men de gråter tårene sine, og vil se filmen på nytt. Fordi de har blitt gjort ære på, fordi de ser at deres historier blir tatt vare på.

Charles trekker fram at det Falke har gjort står i kontrast til mange innvandringshistorier, ikke minst i USA.

– Det å integreres i et samfunn handler om å lære om landskapet, hva folkene og stedet krever av deg. Boken «Braiding Sweetgrass» snakker om hvordan hvite innvandrere til USA ikke gjorde dette, og bare tok eierskap uten lærdommen, sier han.

– Uten å tenke på hva folkene, plantene, tingene på et sted betyr, er vi fortapte, legger han til, med henblikk på filmens tittel.

– **Ingen klare svar**

Krigen, og hvordan den bringer menneskelig kompleksitet fram i lyset, var også et tema som opptok trioene etter hvert som filmens intervjuer ble gjort.

– Vi fikk faktisk reaksjoner da vi viste filmen i Seattle. Charles kom i en heftig diskusjon rundt den ene historien om tyske soldater, sier Rebekah.

Publikummeren mente filmen menneskeliggjorde nazister, fordi en familie fortalte om et godt forhold med to tyske soldater som ble sendt til gården under krigen.

– Vi mennesker liker at ting er svart hvitt, og at vi vet hvem de gode og de onde er. Men krig visker ut slike skarpe linjer, for det handler om forhold mellom mennesker. Og der har nordlendingene alle typer historier om tyskerne, sier hun, og avrunder:

– Den kompleksiteten der spiller inn i filmen, og samtalene gir ingen klare svar. Vi som amerikanere trenger å se det, for det utfordrer vår distanse og våre harde skiller mellom rett og galt.

Les mer om: [Kultur](#) [Lokalhistorie](#) [Finnmark](#)

Hammerfestingen

Følger 7,8 k følgere

Uten dem er jeg fortapt: Landskapet og menneskehetens nyanser

+

Bil fikk stans i sentrumskryss: – Kom grå røyk fra motoren

